

EERSTE KLAS

De leerkracht en de klasorganisatie

Taal: gebruik een **volwassen taal**, met zo min mogelijk verkleinwoorden. Spreek de kinderen aan als 'grote kinderen'. Kinderen van de eerste klas voelen zich ook groot. Doe niet kinderachtig, je bent zelfs volwassen en dat moet ook uit je taal en je houding spreken.

Leg humor in je taal en je handelen. Daag de klas (als groep) uit. Plaag ze (als groep) af en toe.

Begin steeds direct met je uitleg of je verhaal. **Wacht niet** tot de kinderen stil zijn, maar begin zacht te spreken. Zorg dat de kinderen niet moeten wachten. Kinderen komen naar school om te leren, niet om te wachten. Zodra je begint, wordt het vanzelf stil.

Zorg dat de kinderen zo snel mogelijk **zelfstandig** kunnen werken, zodat je als leerkracht de handen vrij hebt om kinderen te helpen. De eerste weken hou je zelf alles strikt onder controle, maar al snel stuur je hen door naar andere kinderen.

Moet een kind naar de wc? Maak de afspraak met de klas dat dit niet aan jou gevraagd hoeft te worden. Jij moet je kunnen concentreren op de hulp aan kinderen, dus zo weinig mogelijk storing toelaten.

Maak de **instructie** bij het begin van de periodeles zo **kort** mogelijk. Dan heb je voldoende tijd om kinderen individueel te helpen of om **gedifferentieerd** te werken. Jij beslist wie je helpt, daardoor vermijd je dat er lange wachtrijen bij je ontstaan. Wie iets niet weet of iets moet vragen kan bij andere kinderen terecht. Zorg dat er nooit meer dan 2 of 3 kinderen bij je staan aan te schuiven.

De vaklessen Frans en Engels deel je zo in dat er een grote afwisseling in de les is van liederen, gedichten, versjes, tongbrekers e.a. Oefen in die lessen ook tellen en spreken (vragen en antwoorden uit het hoofd leren). Werk toe naar een **hoogtepunt** (de eigenlijke les, die altijd over woordenschat gaat). Sluit af met enkele gekende liederen.

Vormtekenen bestaat uit twee delen.

Deel 1: vormtekenen dat voorbereidt op het **gebonden schrift**. Dagelijks 3 oefeningen in de periodeles.

Deel 2: Vormtekenen als tekenles. Bij voorkeur 1x per week in de namiddag. Hier werk je rond symmetrie en spiegeling. Korte instructie (nooit de volledige tekening op het bord zetten, slechts de linker- of de rechterzijde of de boven- of onderkant en niet in kleur); stevige klassikale inoefening met veel beweging.

Daarna kladversies laten maken en beoordelen. Pas als de kladversie goed is, toelating geven om op het tekenblad te beginnen. Zwakke kinderen helpen door de tekening heel zacht in schetspotlood op het blad te zetten.

Daarna ruim de tijd – ongeveer een halve lestijd - om de opgave in het goed te maken en mooi af te werken. Let op dat er niet overdadig versierd wordt.

In een afgewerkte vormtekening moet de vorm nog goed zichtbaar zijn en de achtergrond blijft best de kleur van het papier (wit dus – meestal). De tekening moet contrasteren met de achtergrond. Dit geldt ook voor het schrijven later: steeds op het witte blad schrijven en zorgen dat er geen achtergrondkleur door de tekst loopt.

Als je iets voordoet voor de klas, doe dit dan op de normale manier voor en verwissel niet rechts met links. Je staat voor de klas met je gezicht naar de kinderen. Zeg je dan bijvoorbeeld: zet één stap naar rechts, dan zet jij een stap naar rechts. Je spiegelt dus niet om het de kinderen gemakkelijker te maken. Dit kan voor sommige kinderen verwarrend zijn, maar het maakt hen wel wakker en oplettend.

Zet een klassikale bewegingsopdracht (ritmische oefening, kinderdans, enz.) in gang door voor- en mee te doen, maar trek je dan zo snel mogelijk terug. Zo kun je de kinderen beter observeren en worden de kinderen zelfstandiger. Bij de afwerking en bij een optreden doe je zelf nooit mee.

Dagindeling

In de eerste klas is het zeer belangrijk dat elke dag volgens hetzelfde schema verloopt. De opmaat met de ritmische oefeningen en de mondelinge herhaling heeft altijd dezelfde structuur.

De periodeles begint altijd op hetzelfde moment.

Zorg dat er geen vaklessen gegeven worden op de uren die voor het periodeonderwijs bestemd zijn.

Dag in dag uit strikt dezelfde dagopbouw hanteren:

Opmaat-periodeles-pauze-vaklessen-lunch-middagpauze enz.....

De opmaat

Begin stipt op tijd met de spreuk (als je een spreuk zegt) of met de muziek. Vanaf de eerste dag in de eerste klas is stiptheid een belangrijk element in de opvoeding. Die stiptheid moet je niet afdwingen met woorden, maar door zelf stipt te zijn.

Een goede opmaat bestaat uit:

Zang en instrumentaal spel.

Ritmische oefeningen.

Mondelinge herhaling.

Zang en instrumentaal spel:

Begin na de spreuk onmiddellijk te zingen.

Zing eerst enkele gekende liederen (de eerste weken kies je liederen uit de kleuterklas en het komende schoolfeest).

Laat tussen de liederen geen tijdsinterval ontstaan. Is een lied uitgezongen, begin dan onmiddellijk aan een nieuw lied.

Kondig liederen niet aan, maar begin direct met zingen.

Elk lied mag gerust drie tot vier en zelfs meer keren onmiddellijk na elkaar gezongen worden. Je kunt na een paar herhalingen variëren in snelheid, neuriën, op een

lettergreep zingen (noe-noe of ja-ja enz.). Ga ervan uit dat kinderen je direct nabootsen. Dus **niet aankondigen**, maar gewoon doen.
 Zing steeds in de juiste toonhoogte, en liefst hoog. Voor liederen die laag genoteerd zijn kies je een hogere toonsoort en die hou je aan.
 Nieuwe liederen zing je gewoon voor. Is het lied uit, herbegint je onmiddellijk en lokt de kinderen via gebaren en houding uit om mee te zingen. Daarna weer direct herbegint en laten meezingen. Desnoods nog een vierde of vijfde keer het lied zingen. Aansluitend daarop een gekend lied zingen en herhalen.
 Zang wissel je af met instrumentaal spel of laat je nu en dan op een instrument begeleiden (blokfluit, slaginstrumenten).

Vanaf de eerste dag de blokfluit gebruiken. Ook al laat je dan alleen maar heel kort één toon spelen. Bouw het gebruik van de blokfluit goed op. Zie:

www.cielen.eu/muziekpraktijk-in-de-eerste-klas.pdf

(nog op site zetten)

<http://www.cielen.eu/muziekpraktijk-in-de-lagere-school.pdf>

en

<http://www.cielen.eu/muziek-blokfluit-leren-spelen.pdf>

(nog op de site zetten).

(Mochten bepaalde linken niet meer werken, tik dan 'muziekpraktijk' of 'blokfluit' in de zoekfunctie op mijn site. De inhoud van de bestanden staat dan waarschijnlijk op een andere plaats).

<http://www.cielen.eu/muziekpraktijk%20in%20de%20eerste%20klas.htm> *(deze link zal binnenkort vervallen en vervangen worden door de eerste link).*

Orff-instrumentarium – vooral klokkenspel - kan vanaf het begin ook aan bod komen in de opmaat. Aanvankelijk 1 toon en heel geleidelijk uitbreiden. Klokkenspel gebruiken als begeleiding bij de zang: op het klokkenspel 1 toon spelen die als ostinato bij het lied gespeeld wordt. Gebruik de grondtoon van het lied hiervoor. Later kunnen het twee tonen zijn die tegelijk gespeeld worden (interval: grondtoon - kwint bijvoorbeeld).

Slaginstrumenten – handtrom, woodblock, pauk enz. – kunnen ook vanaf de eerste schooldagen gebruikt worden tijdens het zingen.

Ritmische oefeningen: taal en rekenen

Zonder onderbreking gaat de muzikale opmaat over in ritmische oefening. Dit kun je doen door onmiddellijk na het laatste lied een gedicht of versje te zeggen. Na het gedicht één keer gezegd te hebben, herhaal je dit met ondersteuning van handen en voeten die de maat aangeven.

In de plaats van een gedicht kun je ook beginnen met het alfabet te zeggen of met een teloefening (bijvoorbeeld tellen van 1 tot 10 of meer – heen en terug). Ook hier: eerst gewoon zeggen of tellen en onmiddellijk daarna met ritmische ondersteuning en klappen of stappen.

Oefeningen in verband met taal (alfabet, versvoeten, klinkergedicht, medeklinkeroefening, versjes, enz.) wissel je af met teloefeningen en oefeningen over rekenen. Dit kunnen zijn:

Tellen tot 10 en verder – heen en terug

Tellen in een andere taal (Frans, Engels, Spaans, Duits, Italiaans enz.)

Getallenrij van 2, van 3 en volgende

Optelsommen zeggen en stappen: één plus één is twee, twee plus een is drie enz. De reeks stilaan opbouwen. In het begin tot 5 en dan stilaan verder gaan.

Aftreksommen zeggen en stappen. Ook hier stilaan opbouwen.

Tafels van vermenigvuldiging en deling tot het getal 24 (of iets verder); aanvankelijk maar tot 10 of 12.

De ritmische oefeningen mogen regelmatig afgewisseld worden met een lied. Tussendoor ook herhaling van teksten en liederen uit de lessen Frans en Engels.

W.O. In de eerste klas is er nog weinig echte leerstof in verband met W.O. Maar bijvoorbeeld de maanden van het jaar, de dagen van de week, de seizoenen, de feesten, de verjaardagen enz. kunnen geoefend worden.

In taalperiode worden er in de opmaat ook rekenoefeningen voorzien. In rekenperiodes voorzie je ook taaloefeningen. De ritmische oefeningen hebben dag in dag uit, zonder onderbreking, een gelijkaardig schema en zijn evenwichtig verdeeld over taal- en rekenoefeningen.

Mondelinge herhaling taal en rekenen

In de ritmische oefeningen zit al veel herhaling over taal en rekenen. In de mondelinge herhaling gaat het over de leerstof die eerder aan bod is gekomen en nu ingeoeffend wordt. Dus zelfs in het 3e trimester herhaal je af en toe dingen uit september of december of maart. Ook al lijkt dat niet nodig, toch is dit een hulp voor zwakke kinderen.

Rekenen (zowel in rekenperiodes als in taalperiodes):

Oefenen van de sommen in de vier hoofdbewerkingen. Dit kan met telmateriaal gebeuren of gewoon met de potloden en krijtjes. Optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen komen door elkaar aan bod.

Hoofdrekenen:

Met korte rekenverhalen. De kinderen komen het antwoord in het oor van de leerkracht of van één of twee kinderen die daarvoor aangesteld zijn, fluisteren. Dit is daardoor gecombineerd met beweging. Maak de afstand groot genoeg zodat de kinderen kunnen lopen. Een zaal is daarvoor het meest geschikt.

Met korte rekenverhalen of gewone sommen. De kinderen schrijven de uitkomst op een blad (kladblaadje) en laten dit aan de leerkracht of beter nog aan één of twee kinderen zien. Ook dit brengt de kinderen in beweging op voorwaarde dat de afstand tussen de kinderen en de controleurs groot genoeg is. Dit kan dus in de zaal.

Taal (zowel in taal- als rekenperiodes):

Analyseoefening aan het bord. Uit gekende teksten woorden kiezen en er nieuwe zinnen mee vormen.

Syntheseoefening aan bord. Met de reeds aangebrachte letters woorden maken. De woorden bij voorkeur in het meervoud laten maken.

Auditieve analyse gecombineerd met visuele syntheseoefening op een blaadje: Letters uit woorden halen en daarmee nieuwe woorden vormen. Enkele controleurs aanstellen die nakijken. Ook hier gecombineerd met beweging (lopen).

De periodeles

De periodeles sluit onmiddellijk aan bij de herhaling.

Elke periodeles verloopt volgens een vast schema:

1. Instructie (nieuwe leerstof) met klassikale inoefening. 15 à 20 minuten.
2. Herhaling van de vorige dag.

Het bord van de vorige dag moet er dus nog zijn. Daarom is het zinvol om het bord in twee te verdelen. Het werk van de vorige dag wordt pas afgeveegd na deze herhaling, terwijl de kinderen zelfstandig werken. Deze herhaling duurt slechts enkele minuten (maximaal 5 minuten).

3. Eigen werk (zelfstandige verwerking). 25 à 30 minuten.

Dit onderdeel van de periodeles vormt de hoofdbrok. Hierin maken de kinderen hun werk, dat ze na afloop van de les ook afgeven, ook als het niet af is; de leerkracht beslist op elk moment of een kind voldoende heeft gewerkt of niet. De kinderen krijgen geen huiswerk.

Jij begint onmiddellijk met hulp (en desnoods andere opgaven) te bieden aan zwakke rekenaars. Dit is jouw belangrijkste pedagogische moment van de dag.

Kinderen mogen niet bij jou komen, maar vragen hulp en raad aan anderen. Dan het bord van de vorige dag afvegen (lieft op een originele manier). Dan laat je kinderen een voor een bij jou komen en bekijkt hun werk. Geef advies. Hou het steeds kort. Laat een kind desnoods een beetje later nog eens terugkomen. Meestal lukt het niet om elk kind elke dag even tot bij jou te laten komen. Dat hoeft ook niet, maar zorg toch dat je elk kind minstens tweemaal per week apart hebt genomen. Noteer steeds wat opvalt, zowel in positieve zin als in negatieve zin. Zeer zwakke kinderen help je elke dag.

4. Vormtekenen als voorbereiding op het gebonden schrift.

Eerst klassikaal oefenen

Dan ieder apart het blad maken volgens de richtlijnen: elke vorm tot halverwege het blad maken, dan laten zien aan de leerkracht en daarna afwerken.

De bladen hoeven niet per se afgewerkt te worden. Ze kunnen later op elk vrij moment weer opgenomen worden en afgewerkt in de mate van het mogelijke. Wie wil mag het blad thuis afwerken.

Mijn teksten met voorbeelden over het vormtekenen als voorbereiding op het gebonden schrift ben ik aan het herwerken en verschijnen nog vóór de aanvang van het nieuwe schooljaar op mijn site.

5. Terugblik en vooruitblik (5 minuten)

Wat hebben we vandaag geleerd? Pik er enkele zaken uit. Maak nog even 1 of 2 opgaven klassikaal. Verlies geen tijd met het klassikaal verbeteren, daar heeft niemand iets aan.

Vertel wat er de volgende dag aan bod zal komen.

Taalperiodes

1e trimester aanbrengen van letterbeelden. Probeer hiermee klaar te zijn tegen de kerstvakantie.

Eerst de 5 klinkers met analyseoefeningen. De verschillende uitspraakmogelijkheden oefenen: lang (vrij) en kort (gedekt) en dof bij de e. De oe, de ie en de eu mogen later tussen de medeklinkers door toegevoegd worden aan de rij van de klinkers (maar er niet te lang mee wachten).

Dan de medeklinkers (beginnen met de medeklinkers die kunnen aangehouden worden bij het lezen (f, ch, g, h, j, l, m, n, r, s, v, w, z). De volgorde speelt geen rol. Hierbij ook analyseoefeningen en syntheseoefeningen. Tussendoor ook de plofklanken (b, d, k, p, t). De c (zonder de h erbij), de q (met u erbij), de x en de y komen als laatste aan bod en mogen desnoods in één les gebracht worden. Je hebt 30 letters en lettercombinaties voor het eerste trimester, dat zijn twee periodes van elk 15 dagen.

Sommigen zeggen dat het niet nodig is om elke letter (of lettercombinatie) met een beeld aan te brengen, omdat je ook kunt vertrekken van een beweging of iets anders. Dat is ook zo, maar het is wel zinvol om aan elke letter (en lettercombinatie) een aparte les te besteden. Dat is vooral voor zwakke leerlingen een noodzaak, omdat je er later op terug kunt komen.

Moeten het kapitalen zijn? Niet per se. Maar de kapitalen hebben wel het meest beeldkracht.

Bij het aanbrengen van de letters breng je ook de 4 schrijfwijzen aan, die de kinderen mogen overtekenen.

Voor de syntheseoefeningen op het bord gebruik je kapitalen, kleine drukletters en gebonden schrift naast elkaar.

Voor de lees- en analyseoefeningen op het bord gebruik je de kleine drukletters. De kapitalen gebruik je daarbij waar ze nodig zijn: bij het begin van een zin en bij eigennamen.

2e trimester aanbrengen van tweeklanken en klanken die met twee verschillende letters geschreven worden: eu (mag ook in het eerste trimester), ui, ei, ij, eeuw, ieuw, aai, ai, oei, ooi, oi, au, ou, nk en ng. De ch mag véél vroeger aan bod komen, tussen de andere medeklinkers.

Na het aanbrengen van de verschillende letters en lettercombinaties begint de periodeles met korte schrijfoopdrachten (in de loop van het 2e trimester of vanaf het 3e trimester), op voorwaarde dat de kinderen het gebonden schrift kennen. Zolang de kinderen het lopend schrift niet beheersen, schrijven ze zo weinig mogelijk op, want veel schrijven met kapitalen (en erger nog met kleine drukletters) levert een slecht handschrift op. De kleine drukletters laat je nooit schrijven, want die veroorzaken eindeloze problemen bij het gebonden schrift.

Op kladblaadjes hoeven geen lijnen te staan. Schrijven de kinderen eigen tekstjes, dan geef je best gelijnd papier of je legt een gelijnd blad onder het schrijfblad. Het is niet zinvol om op ongelijnd papier te schrijven als de kinderen het gebonden schrift (lopend schrift) gebruiken.

Zet tussen de taalopgaven ook steeds enkele rekenopgaven.

Rekenperiodes

Dag na dag komt er een getal bij. Je begint met 1, en gaat zo systematisch door tot 5. De Romeinse cijfers staan naast de Arabische cijfers. De Romeinse cijfers verwijzen naar de vingers. De Arabische cijfers kun je met beelden verbinden (ik heb een reeks van beelden die je kunt vragen als je wil).

Van elk cijfer wordt de juiste schrijfwijze intensief geoefend. Dit is belangrijk, want vele kinderen vormen de cijfers op een foutieve wijze.

Bij elk nieuw getal komen direct oefeningen over optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen (zoals R. St. het heeft aangeraden). Deze oefeningen maak je eerst klassikaal met materialen. Daarna veeg je de uitkomsten weg en laat de kinderen de oefeningen maken op hun blad (bij of onder de tekeningen van de cijfers). Snelle rekenaars geef je van in het begin extra opgaven op een gekopieerd blad of laat je op de computer oefenen.

Na het getal 5 besteed je een week aan de bewerkingstekens. In de eerste klas zijn dit: +, -, x, : en =. Later (ik raad aan vanaf de 3e klas) komen daar > en < bij.

Na de week over de bewerkingstekens ga je verder tot 10.

Met elke dag rekenoefeningen in de vier hoofdbewerkingen, alles door elkaar en met veel herhaling. Ben je bijvoorbeeld aan het getal 7, dan geef je toch nog rekenopgaven die tot 5 of 3 of 6 gaan.

Zwakke rekenaars geef je lange tijd opgaven tot 5 (die geef je apart na de instructie).

In een volgende periode ga je verder tot 15. Met zeer veel oefeningen, vooral optellen en aftrekken (maar verwaarloos vermenigvuldiging en deling niet).

In het 1e trimester ga je tot 10 of verder als het kan. Het getal 10 op zich is in de eerste klas niet zo belangrijk, in elk geval minder belangrijk dan men in het reguliere onderwijs laat uitschijnen. Het getal 12 is een meer kosmisch getal, maar is vooral belangrijk vanwege zijn groter aantal delers dan het getal 10. Voor de pedagogie speelt dit voorlopig geen rol. Je mag dus zonder problemen tot 12 gaan of verder.

Wat je wél moet doen en wat zéér belangrijk is voor het goed leren rekenen: geef veel optel- en aftreksommen die het getal 10 overschrijden. Voorbeelden: $8 + 5 =$; $12 - 7 =$ enz. Je moet geen aandacht besteden aan de "brug over de 10", aangezien ook de schriftelijke oefeningen toch nog steeds hoofdrekenen zijn. De brug over 10 wordt pas belangrijk bij het cijferen (vanaf eind 2e klas of begin 3e klas) en is veel minder moeilijk dan men doorgaans beweert. Daar intensief op oefenen in de 1e klas is dan ook zinloos.

In het 2e trimester breid je geleidelijk de getallen uit tot 20 voor de getallenkennis en de schriftelijke opgaven.

Nu is het van het grootste belang om alle + en -sommen tot 20 goed uit het hoofd te leren. Je oefent die op dezelfde manier als de getallenrijen en de tafels van vermenigvuldiging en deling, met klappen en stappen en bewegingen.

Tafels van vermenigvuldiging en deling

Je start in de eerste week van het schooljaar in de ritmische oefeningen met de getallenrij tot 10 of 12 of verder.

Je voegt geleidelijk andere getallenrijen toe: die van 2 (2-4-6-...) tot 20 of 24. Die van 3 (3-6-9 ...) tot 24. Die van 4 tot 24, die van 5 tot 25, die van 6 tot 24, die van 7 tot 1, die van 8 tot 24, die van 9 tot 27, die van 10 tot 100. Die van 11 mag je ook toevoegen, zeker tot 99, want die is leuk om op te zeggen.

Is de getallenrij van 2 goed gekend, dan begin je met de maal- en de deeltafel van 2. Geleidelijk breid je uit met de maal- en deeltafel van 3 enz. Tot \pm aan de opgegeven eindgetallen.

Besteed veel meer tijd aan het oefenen van de deeltafels dan aan de maaltafels. De deeltafels zijn voor het rekenen belangrijker dan de maaltafels.

Als kinderen zelfstandig werken en telmateriaal nodig hebben, zorg je ervoor dat ze dit telmateriaal op een plek gebruiken waar ze niet kunnen noteren. Hoe verder weg het telmateriaal, hoe beter voor het geheugen en het rekenen. Hoe beter ook voor de gezondheid van de kinderen, want zo hebben ze de nodige beweging. Zorg wel dat je de kinderen kunt zien.

Bij het klassikaal maken van rekensommen mag het telmateriaal op de tafel van de kinderen liggen.

Zet tussen de rekensommen ook taaloefeningen als herhaling. Maar je kunt ook zulke opgaven voorzien als in dit voorbeeld (je geeft geen uitleg, maar laat de kinderen zelf zoeken hoe ze dit oplossen):

Bomen – 2 = De oplossing kan zijn: 3 (5 letters – 2 = 3)

Maar er zijn nog andere oplossingen mogelijk. Bijvoorbeeld:

Bomen – 2 = bom *of* men *of* bmn *of* ome *of* ben *of* mon *of* nom *of* De kinderen kunnen verschillende oplossingen bedenken.

Je kunt ook dit doen: kippen : 2 = ...

Het antwoord is kip *of* 3. En je laat het woord nu ook effectief verdelen in 2, zo krijg je: kip – pen. Hiermee leer je ze woorden splitsen en ontdekken ze ook dat de medeklinkers gesplitst worden. Onbewust leren ze dus ook spelling.

Zo kun je ook lange woorden laten delen: verlangen : 3 = 3 *ofwel* ver-lan-gen.

Zo ook: man x 2 =

Dat kan zijn: manman (= 2 x man), mannen (= 2x 6 letters), 6 (= 2x3 letters), manken (= 2x3 letters die een nieuw woord vormen).

Of dit: koe + koek = koekoek *of* 3 + 4 = 7. Je laat zo samenstellingen maken.

Of je vraagt: mama + papa + kind = ... (4 + 4 + 4 = 12 *of* 3 x 4 = 12). Optellen met 3 getallen of tafel van 4.

Wereldoriëntatie (w.o.)

Meestal zijn dit in de eerste klas nogal sprookjesachtige periodes, maar ik raad je ten eerste aan ook voldoende aandacht te besteden aan tijd en ruimte, het weer en andere elementen uit de natuur en de omgeving.

Denk aan:

Dagen van de week (opsommen heen en terug), typische geplogenheden op elke dag (bv. maandag = zwemmen, dinsdag =)

Maanden van het jaar. Wie verjaart in welke maand? Welk feest valt er in een bepaalde maand?

De vier seizoenen. Wie verjaart er in de lente? In de winter? In de zomer, in de herfst? (lentekinderen, zomerkinderen) Welke feesten zijn er in de lente, de zomer enz.? Hoe zien de bomen eruit in de verschillende seizoenen? Wat doe je thuis in de verschillende seizoenen (vakantie, uitstappen, gezelschapsspellen, schaatsen, fietsen...)

De dagindeling: ochtend, middag, avond, nacht, voormiddag, namiddag...
De **klok**. De uren en de halve uren intensief oefenen.

W.o.-periodes zijn vooral taalperiodes. Over de seizoenen enz. heb ik enkele gedichten gemaakt die je ritmisch kunt gebruiken.

<http://www.cielen.eu/gedichten%20de%20vier%20seizoenen%20luc%20cielen.htm>

en

<http://www.cielen.eu/gedichten%20de%20zon%20en%20de%20vier%20windstreken%20luc%20cielen.htm>

(Let op: de bovenstaande linken zullen binnenkort gewijzigd worden, maar je vindt alles dan nog wel op mijn site in andere bestanden. Met de zoekfunctie op mijn site kun je alles gemakkelijk terugvinden).

Inhoudelijk kunnen lessen w.o. ook over dieren gaan in de eerste klas. Naast het fantasievolle (sprookjes) ook vanuit de waarneming. De kinderen kunnen hier zelf veel aan het woord komen. In het derde trimester kunnen ze ook over dieren schrijven (als ze het gebonden schrift kennen, anders niet).

De vaklessen

Vreemde talen Frans en Engels.

Meestal krijgt elke taal 1 of 2 lesuren per week.

Beter is het om gedurende een drietal weken de vreemdetalenlessen te besteden aan één van beide talen. Dus bv. drie weken Frans, drie weken Engels enz.

In plaats van 2 lesuren per week te besteden aan vreemde talen kun je – met beter resultaat overigens – vier keer een halfuur voorzien.

De opbouw van de taallessen kan op deze manier:

<http://www.cielen.eu/frans-lesschema-frans-engels-vreemde-talen-30aug2000.pdf>

De kinderen in de eerste klas schrijven geen teksten over. Ze kunnen wel kleine tekeningen maken die refereren aan een verhaal of een gedeelte van een verhaal. Op die manier kunnen ze het verhaal in de loop der lessen reconstrueren.

Handwerk, lichamelijke opvoeding, zwemmen en muziek zullen waarschijnlijk door vakleerkrachten gegeven worden. Het is wel zinvol om regelmatig deze lessen bij te wonen en de kinderen te observeren.

Het schrijfgerief

Bij aanbrengen van de letters mogen dunne kleurpotloden (nooit dikke) gebruikt worden.

Dikke potloden bevorderen niet de goede pengreep (driepuntsgreep).

Bij schriftelijke analyseoefeningen: liefst schetspotlood (HB).

Bij vormtekenen als voorbereiding op het gebonden schrift: eerst kleurpotloden (op de bladen met 3 balken), dan overgang van kleur- naar schetspotlood (op de bladen met 6 en 9 balken) en ten slotte de vulpen. Vóór de kinderen met vulpen mogen schrijven moeten ze eerst zéér zacht met het schetspotlood kunnen schrijven. Dit is individueel vast te stellen en de vulpen wordt dan ook individueel gegeven op verschillende tijdstippen.

Waskrijtjes alleen voor grote tekeningen (A4-formaat); kleine tekeningen (als illustratie bij rekenen of taal of W.O.): liefst dun kleurpotlood.

Papier: A4-formaat van minstens 120 g.

Voor het vormtekenen als voorbereiding op het gebonden schrift en voor het oefenen van het gebonden schrift: glad A4-papier van minstens 120 g.

Voor de schrijfoopdrachten (opstel): gelijnd papier met normale spatiering.

Het huiswerk

In de eerste klas krijgen de kinderen geen huiswerk.

Wil een kind graag werk mee naar huis nemen, dan mag dat. Wil het kind thuis eraan verder werken, dan is dat oké, maar wees zeer kritisch wat de afwerking betreft. Elk blad moet mooi zijn.

Zorg dat er niet overdreven versierd wordt. Bij het bekijken van het blad moet de aandacht direct naar de inhoud gaan.

Ik raad aan om aan de ouders te vragen om van bij de aanvang van de eerste klas dagelijks een kwartier (minstens) tot een halfuur (maximum) thuis te besteden aan "schoolwerk". Dat wil zeggen: het kind even tot rust laten komen na het spelen en vóór het avondeten (of vlak na het avondeten) met iets dat met school te maken heeft. Dat kan zijn: aan een tekening werken, iets lezen, in een boekje kijken, gebonden schrift afwerken enz.

Namiddagen

Ook de namiddaglessen beginnen stipt en eindigen stipt.

Bij mooi weer kan het zinvol zijn om met de kinderen naar buiten te gaan. Als er 's namiddags lessen gepland zijn onder leiding van een vakleerkracht mag je dat niet weerhouden om naar buiten te gaan.

Neem steeds een EHBO-koffertje mee.

Beoordeling van het werk

Het kunstzinnige heeft altijd voorrang op het technische en het theoretische.

1. Bij beoordeling van een werk geef je altijd eerst commentaar op de schoonheid en op de creativiteit. Titel, naam, kleurgebruik, illustratie, handschrift enz.
2. Dan kijk je naar de bladschikking. Die moet evenwichtig zijn en de kinderen moeten zelf leren steeds te streven naar een mooie bladschikking. Dus hun eigen werk kritisch bekijken en lege plekken zinvol opvullen.
3. Ten slotte kijk je naar de inhoud: wat is correct, wat is fout, wat is goed? Dus eerst iets positiefs, dan negatiefs (indien nodig), maar eindigen met iets positiefs.

Eind eerste klas

Kunnen alle kinderen boekjes in een normaal lettertype lezen. *(In enkele Vlaamse en in vele Nederlandse steinerscholen is dit zo).*

Kennen en gebruiken de kinderen het gebonden schrift. *(In verschillende Nederlandse steinerscholen is dit zo).*

Kunnen ze zelfstandig werken. *(Is in vele steinerscholen nog een aandachtspunt).*

Kennen ze de plus- en minbewerkingen tot 20 volledig uit het hoofd. *(Lukt bij vele scholen nog niet).*

Kennen ze de maal- en deeltafels tot +/- 24 of iets meer. *(Is hier en daar oké).*

Hoe bereik je dit?

Door de instructie van elke les kort te houden.

Door voldoende tijd te geven voor de verwerking (zelfstandig werk).

Door in de verwerkingstijd de kinderen te helpen en hun werk aan te passen.

Door zeer veel herhaling in alle mogelijke vormen.